

Jus - et nødvendig onde eller et viktig gode?

Av Oddfrid Skorpe Tennfjord og Leif Strøm, Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging i Midt-Norge (RVTS-Midt)

Når et menneske blir rammet av vold plikter samfunnet å stille opp for å minske skadeomfanget av volden. Siden det også er snakk om en kriminell handling, - det er straffbart å utsette andre for vold, så er rettsvesenet ofte involvert. Uansett om politiet må kobles inn eller ikke så er jussen påkoblet for lengst. Det kan for eksempel være assistenten i barnehagen som går med en uro for et barn og drøfter med lederen om de bør kontakte barnevernet. Det kan være legen som mistenker at skaden barnet har er påført med vilje. Eller det kan være kvinna på krisesenteret som lur på om hun skal anmelde mannen sin for vold. Barnehaveassistenten og legen har meldeplikt til barnevernet. Kvinna har melderett til politiet, men ikke meldeplikt. Men ofte er det slik at i konkrete saker så kan man bli i tvil om de ulike juridiske rettene og pliktene man som privatperson og fagperson har. I tillegg har nok mange et forhold til jus som ligner på forholdet til et forsikringsbrev: Man lur på om man har fått med seg det med liten skrift. Det er lett å tenke at jus er så komplisert at man kobler advokaten på samtidig som man kobler seg selv av. Det kan også tenkes at juristene og advokatene selv bidrar til en slik tankegang. Vår erfaring er imidlertid at det finnes mange oppegående mennesker som (med litt hjelp) forstår mye av lovtekster og deres anvendelse, uten at de har avlagt juseksamen. Ved å gi jussen tilbake til klienten så gir man også han eller hun eierskap til sin egen sak.

Samtidig er det ikke bare juridisk kompetanse som er viktig for en klient som er utsatt for vold. Han eller hun kan trenge mye informasjon om praktisk og økonomisk art og man vil ikke minst trenge støtte og oppmuntring. For mange vil terapi være nødvendig. Har klienten få personer i nettverket sitt er det slik at de samme personene ofte må gi mange typer støtte. Har klienten flere å spille på kan man for eksempel få hjelp til å leie seg leilighet av en nabo og gråte over krisen hos en nær venn, samt snakke med juristen om evt. anmeldelse av mannen. For noen vil krisesenteret være stedet de går for å få ulike typer støtte og hjelp og for første gang møter juridisk bistand. Uansett hvilke hjelpere som møter klienten så må hjelperen vite at klienten trenger ulike typer støtte, samt rent juridisk informasjon om eventuelle retter og rettslige prosesser. Dette siste vil jo som regel være advokatens bord. Uavhengig av profesjon vil hjelper være en medvandrer i en tid der klienten går i et kaotisk og slitsomt landskap. Medvandrer, fordi det er klienten som staker ut kursen. Dette er særlig viktig siden mange voldsutsatte har blitt fratatt kontrollen over eget liv og trenger å ta denne tilbake. For at man skal kunne være en ønsket og god medvandrer er det avgjørende at det er tillit mellom klient og hjelper. Klienten må vite at hjelper vil han eller hun vel. Dette oppnås best ved å innta en lyttende holdning til klienten. Hjelper må være ærlig på sine egne og sitt fags begrensninger og formidle dette til hjelperen uten å avvise klienten. I møte med klienter er også ordvalgene våre viktige. Vi har sett eksempel på at fagfolk forkorter Lov om sosiale tjenester til LOST, oversatt betyr dette "håpløs" og "uten håp" eller "fortapt". Vi mistenker ikke de som bruker denne forkortelsen for å tenke slik om adressaten av brevet, men kan hende gjør det likevel noe med mottakeren når han eller hun leser dette ordet? For mange voldsutsatte er det i tillegg slik at de kan ha urealistiske forventninger til hva de ulike hjelpere faktisk kan gjøre for dem. Da kan det bli en forhandling mellom klient og hjelper om hva klienten må ordne opp i selv og hva for eksempel advokaten eller legen skal gjøre. Å være med på å gjøre klienten til en passiv tilskuer i eget liv er i det lange løp dårlig hjelp.

Som nevnt vil den voldsutsatte trenge støtte og hjelp fra mange ulike fagfolk og instanser. Flere søker behandling hos psykolog. En uttalelse fra psykolog vil også være viktig i en

eventuell rettsak. Det vil være en dokumentasjon på at den volden som er utøvd har hatt konsekvenser for den utsatte. Uansett hvor man søker hjelp så er det tydelig for oss at voldens konsekvenser er så kompliserte at det krever et tverrfaglig og tverretatlig samarbeid for å kunne hjelpe personer til et bedre liv uten vold. I det perspektivet er det avgjørende at både hjelper og klient forstår jussens funksjon og tverrfaglighet. Jus er et viktig gode og ikke et nødvendig onde. Jus er integrert i alle fagområder. Nettopp derfor ønsker vi å vise at jussen naturlig hører til på grasrotnivået. Jussen har en praktisk funksjon for oss alle og er integrert i jobbutøvelsen til alle hjelpere. Men vi vet også at ikke alle hjelpere har klart å integrere jussen i sitt eget arbeid. Dette kan endres.

Både advokater, klienter, brukere og andre som ønsker det, kan få hjelp til å orientere seg i jusverdenen. Advokatforeningen har gratis og lett tilgjengelig informasjon på nettet, se www.advokatenhjelperdeg.no. På www.lovdata.no finner du alle lovetekstene i Norges lover. Hvis du som hjelper har behov for økt kunnskap om vold og konsekvenser av denne, samt hvordan hjelpe voldsutsatte, så har helseregionen et eget senter for nettopp dette. Ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) ble opprettet i 2007 og holder til i Trondheim. Se www.rvts.no. Her er mange ulike profesjoner representert, fra barnelege, advokat, familieterapeut og psykolog. Slik viser senteret at dersom man skal hjelpe voldsutsatte til et bedre liv så må de ulike profesjonene og instansene arbeide sammen. Tverrfaglig samhandling må bli det ordet sier, nemleg handling. RVTS ønsker å bidra til å bygge ned ulike fagfolks redsel for å tilegne seg jussen. Jus er integrert i alle fagområder og derfor en nyttig og ofte avgjørende medspiller i kampen for et liv uten vold.

Om forfatterne:

Leif Strøm er praktiserende advokat og i tillegg juridisk rådgiver ved RVTS-Midt
Oddfrid Skorpe Tennfjord har en doktorgrad i psykologi og er rådgiver ved RVTS-Midt

1059 ord

6224 tegn inkl mellomrom